

1 IONI

Ioniva vunyaa qara vara kyora

Iesusira qati vara sivuma kyovaro nyaamwuni uro varuvaro airi ihi 60 ihive nritarovaro Ioniva mwaa quara qara ntumwa tora. Iesusi Karaisiva qutaa vaisiqama viro mwatani variqiro vu okyarara ntapihi kyeta riaate tiro, Ioniva mwi quaravata, Kotirara mwutukya vate okyararavata, timwa nyiqanro qara ntumwa tora.

Ioniva Iesusi Karaisirara tu quara

¹ Toharoraqaatairo qati variqiro vi varu vaisira, mwi vaisirara nkyi timwa nyinrenra. Tire mwi vaisira teta tivuqotaita taqaavananrave. Mwiva qua tuvata tire mwia qua riaavananrave. Tire mwia taqeta teta kyauquqo mwia tu varaavananrave. Tire taqauraro mwiva timwa tai quaraqaatairo ekyaa inraikyavanto vahiqiro viqaro hia taiqaraitiro, qati nraahu vahiqiro vi varira.

² Mwiva qati variqiro vi variva variqaro mwiva tiri tivuqaa qovarama viro varihata taqaunanra. Tire mwia taqaunanranra tita, tire nkyiara mwitaama tita, Ekyaa enta qati variqiro vi variva mwiva nai qokyantiri variva, mwiva mwaa mwataraqaa qovarama vihata tire mwia taqaunanranrama turo.

³ Tire mwia qoravata mwia mwaaqu Iesusi Karaisiravata kyugema kye kuaaqi variqata variqi vi varunanra. Kuaa qarama kye nkyevata tirivata kyugema kye kuaaqi variqata variqi

quate tita, tire mwia taqeta mwia qua riaunanranra nkyivata timwa nyi varita.

⁴ Nkyevata tirevata gamwataarava mpoqia-vata vahiarive titama, tire mwaa quara gara nti varuro.

Omwaqaa nrohiqata variate tura

⁵ Tire mwaa quara Karaisiva tiri timwi quara nkyivata timwa nyinrenra. Kotiva varirero omwavantoma variro. Hia kyokira rivavata mwiaqi vahira.

⁶ Tire uaqia hi aanranra enta hiani aanranraqaa nrohiqata tire tiqata, Kotiravata kugema kye kuaaqi variqi vi varurahuave, qiarera, tiri quavanto unra qua vahiraro tiri kyaiqavantovata unra kyaiqama vahiananro.

⁷ Kotiva omwaqaa varintema kyeta tirevata omwaqaa variqita quarera, qutaama tire nanri-anra nanrianra gamwateqatama kuaaqi variqita quanana. Tire mwitaama variqita quarera, Kotira mwaaqu Iesusira nraanrevanto tire uaqia hi kyaiqara utuana quara nruka kyero hiqama timwa taqiro quanana.

⁸ Tire tiqata, Hia tire uaqia hi kyaiqara uti varurahuave, qiarera, tire teta unra qiararo qutaa quavantovata hiama tiriqi vahiananro.

⁹ Tire teta uaqia hi kyaiqara uti variananra qoqaa timwa qovarama kyaarera, Kotiva avuqavuma timwa te variva, mwiva qutaama tiri uaqia hi kyaiqara uti varuna quara nruka timwa tero kyuqema kyero tiri tivu nraato hiqama timwa taananro.

¹⁰ Kotiva ekyaa nraakye qorara uaqia hi kyaiqara uti variahuave tirara tita, tire tiqata,

Tire hia uaqia hi kyaiqara uti varurahuave, qiarera, tire mwitaa tiqatama Kotirara mwiva unra qua tivavema qiananra. Tire mwitaa qiarera, Kotira quavanto hama tiriqi vahiananro.

2

Iesusiva tiri kyaahaqama timwa taarivama variho tura

¹ Ni nraaqiaranramwu tuaavo, nkye hia uaqia hi kyaiqara utuate tinama, nte mwaa quara gara nti varina. Tiriqitairo vaisi mpovanto uaqia hi kyaiqara utu kyairera, Iesusi Karaisiva avuqavu nrohi variva, mwiva Kotira nai qora nraaqani variqaro mwi vaisirara rieqaro nai qorara po kye tiqaro mwi vaisira kyaahaqamama mwataanro.

² Kotiva tire uaqia hi kyaiqara uti varuna quara nruka timwa taarive tiro, Iesusiva tiriara rieqaro qutu vura. Iesusiva hia tire uaqia hi kyaiqara uti varunanranra nraahu rieqaro qutu viraitiro, mwiva ekyaa mwaa mwataraqaa variahua uaqia hi kyaiqararavata rieqaro qutu vura.

³ Tire Kotiva mwitaa mwitaa hiate qiani quara riemwaqita quarera, tire qioma tiqata, Tire Kotira okyara ntapihi kye taqaurahuave, qiananra.

⁴ Mpovanto Kotiva mwitaa mwitaa hiate qiani quara hia riemwaqiro viraitiro, mwiva tiqaro, Tire Kotira okyara ntapihi kye taqaurahuave, tirera, mwi vaisiva unra ti variari vaisiva variraro qutaa quavantovata hia mwi vaisiraqi vahiananro.

5-6 Vaisi mpovanto Kotira qua nraahu riemwaqiro vi vari vaisiva varirero mwi vaisiva gutaaqama kyero Kotirara mwutukya vahi vaisivama variro. Karaisiva nrohintema kyero nrohi variva, mwi vaisiva ntapihi kyero tiqaro, Nte Kotikyantiri kuaaqi variqina vi varuvave, ti variro. Tire Karaisiva nrohintema kyeta nrohiarera, tire qioma tiqata, Tire Kotiravata kuaaqi variqita vi varurahuave, qiananra.

Qaraakya qua vatairara tura

⁷ Ni nramwunaa tuaavo, nte mwaa quara gara ntiqana Kotiva vatai quara hia qaraakya quavauma nkyi timwa nyi varuqo. Kotiva haaru mwi quara vataihata nkye haaru vuni Iesusirara gutaave timwa kyeta variqata mwi quara riaara. (Kotiva haaru tiqaro, Nanrianra nanrianra mwutukya vahirata nrohiate tu quara nkye mwi quara riaarave.)

⁸ Mate nte mwi quara qaraakya qua votima kyena nkyi timwa nyinrenrave. Karaisiva mwi quara riovaro nkyiara nronraqama kyero mwia mwutukya vahura. Nkyevata mwi quara ri-aavaro nanrianra nanrianra nkyi mwutukya vaihata variarama. Nkye mwitaa hiarara tita, nkye enta hiraqi nrohi varia entava taiqero vi variharo omwavantoma govvara hi variro.

⁹ Vaisi mpovanto hia nai hena vaisiara mwutukya vahiraro mwianra ua vu nraato ti variva tiqaro, Nte omwaqaa nrohi varuvave, ti variva, mwi vaisiva kyokiraqi nraahuma nrohi variro. Mwi vaisiva nai haaru kyokiraqi nrohi

varuntema kyeroma mwaa entaravata kyokiraqi nraahu nrohi variro.

¹⁰ Nai hena vaisiara mwutukya vahiraro nrohiariva, mwi vaisiva omwagaama nrohi variananro. Mwi vaisira kyaiqaqaatairovata hiama mpovanto uaqia hi kyaiqara utuananro.

¹¹ Vaisi mpovanto nai hena vaisiara qora vu nraato vate variva, mwi vaisiva kyokiraqi hia nai vi aanranra ntapihiraitiro, apiqama kyero vi variro. Enta hi inraikyava mwia vu entama kyaiharo mwia vuvanto qipa viharora tiro, mwi vaisiva nai quani aanranra hia taqaraitiro, api vi variro.

¹² Ni nraaqiaranramwu tuaavo, Kotiva Karaisira kyaiqarave tiro, mwiva nkye uaqia hi kyaiqara uti varia quara nruka nyatairara tina, nte nkyini qara ntumwa nyatauqo.

¹³ Nkye nraaqiara sohuamwanra tuaavo, tauraaqama kyero toharoraqaatairo qati variqiro vi varu vaisira nkye mwi vaisirara ntapihi kyeta riarara tina, nte nkyinivata qara ntumwa nyatauqo. Nkye qumwanraa tuaavo, nkye Saataaninra nraatara kye variarara tina, nte mwaa quara nkyinivata qara ntumwa nyatauqo.

¹⁴ Ni nraaqiaranramwu tuaavo, nkye tiri tiqora ntapihi kyaarara tina, nte nkyinivata qara ntumwa nyatauqo. Nkye nraaqiara sohuamwanra tuaavo, tauraaqama kyero toharoraqaatairo qati variqiro vi varu vaisira, nkye mwi vaisirara ntapihi kyeta riarara tina, nte nkyinivata qara ntumwa nyatauqo. Nkye qumwanraa tuaavo, nkye kepukyaqama kyeqata variqita vi

variavaro Kotira quavanto nkyi su nyaato mwutukyaqi vaihata nkye Saataaninra nraatara kye variarara tina, nte nkyini mwaa qarara ntumwa nyatauqo.

¹⁵ Hia mwata mwaaqaanaa okyararave, mwata mwaaqaanaa inraikyararave, nkyi mwutukya ntirata variata. Vaisivanto variraro mwia mwutukyavanto mwatanyaa inraikyara nraahu vahirera, hia mwi vaisira mwutukyavanto tiri tiqora Kotirara vahiananro.

¹⁶ Nraakye qoravanto nkyiari qamwaterarave, nkyiari varaataa hiani inraikyararave, vairiqahi okyararave, airi inraikya vateqata nkyiari mwahuta ti vari okyararave, ekyaa mwi okyarava mwi okyarava hia tiri tiqova hinasairo tuminraitiro, nai mwata mwaaqaanaa okyarama vahi.

¹⁷ Mwaa mwatavavata, mwaa mwataragaanaa inraikyara mwutukya nti varihata varia inraikyavavata, ekyaa mwi inraikyava mwi inraikyava taiqama quanano. Kotira qua riemwaqiro vi variari vaisiva, mwiva nraahuma ekyaa enta ekyaa enta qati variqiro quanano.

Karaisira nramwutaara tura

¹⁸ Ni nraaqiaranramwu tuaavo, ekyaa entavanto qaumatoma vahi. Iesusi Karaisira nramwutaavanto qovara hiananrove tu quara nkye riarave. Mwaa entara Karaisira nramwutaa airivanto qovarama vita variavata tire qio ntapihi kyauraro ekyaa entavanto qaumatoma vahi.

¹⁹ Karaisira nramwutaahua hia tiriqinaahuara titama, mwihua tiri kyeta vita. Mwi hua tiriqinaahua hiatiri, tirivata variatiri. Mwi hua tiri kyeta quavata mwiaqaama tire ntapihikye tiqata, Qutaama mwihuaqitairo hia mpokuvanto tiriqinaavave, tita.

²⁰ Qio nkye Kotira mwanraqura nkyiqi rauru kyaihata varaahua variqatara tita, nkye ekyaa Kotira qua qutaa qua ntapihi kyeta riaara.

²¹ Nte hia nkyiara tiqana, Nkye hia qutaa qua riarave, turave. Nkye Kotira qua qutaa qua riarara tina, nte mwaa quara nkyini qara ntumwa tauqo. Hia Kotira qua qutaa quaqatairo unra quavanto qio qovara hiananrove. Nkye mwia ntapihiarave.

²² Unra qua ti vari vaisiva varirero mwiva tavave? Iesusiva hia Kotiva hinasairo tiri kyaahaqa hirero tumivave qiariva, mwivama mwi vaisiva. Mwi vaisiva mwitaa tiqaroma Iesusira nramwutaa variqaro mwiva mwia qoravata mwia mwaaquvata qoririma mwate variro.

²³ Vaisivanto Kotira mwaaqu Iesusira qoririma mwateqaroma mwia qora Kotiravata qoririma mwatero. Vaisi mpovanto Iesusirara qutaa mwiva Kotira mwaaquve qiariva, mwi vaisiva mwia mwaaqu vatama kyero kuaaqi variqaroma mwia qora Kotira vatama kyero kuaaqi varianro.

²⁴ Tauraa vuni riemwataa quara, mwi quara nraahu tuqara kyeta tuteta riemwaqita quata. Mwi quava nkyiqi kepukyaqama kyero vahiqiro virera, nkye mwia mwaaquvata mwia qoravata mwitanahua kyapata kuaaqi variqita vivara.

25 Mwia mwaaquvanto tiriara mwihua mwitaa-maqita viqata ekyaa enta ekyaa enta qati variqita quate tiro, nai kyauqu nriqigaa vateqaro tura.

26 Vaisi mponramwuvanto nkyi sitaqita uro uaqia hi aanranraqaa kyarerata uti variahuara rieqanama nte mwaa quara nkyini qara ntumwa tena.

27 Qio Kotiva nai mwanraqura nkyi nyihata varaara. Kotira mwanraquravanto nkyiqi variqaro nkyi Kotira okyarara ntapihi kyero timwa nyinranra tiro, hia qumina mpovanto nkyi timwa nyianinra. Kotira mwanraquravanto mpo okyara mpo okyara ekyaa okyara nkyi nyaamwuteqaro hia unra qua nkyi timwa nyinraitiro, qutaa qua nraahuma nkyi timwa nyi varira. Kotira mwanraquravanto nkyi timwa nyiqiro vi variratara tita, nkye mwia qua riemwaqita viqata Karaisira vatama kyeta kuaaqi variqi vivara.

28 Ni nraaqiaranramwu tuaavo. Karaisira vatama kyeta kuaaqi variqi viqata variata. Tire mwitaamaqita quararo nraakiara Karaisiva qo-varama viro tumu ntairaqeta tire hia aatu hiqata kyauriraitita, mwia vuqaa variqata mwutukya qihaakyama kyeta variananra.

29 Karaisiva hia uaqia hi kyaiqara utiraitiro, ntapihi kyero nraahu nrohi vari okyarara, nkye ntapihi kyaahuara tita, nkye taqaivaro vaisi mpovanto Karaisira votima kyero ntapihi kyero nrohi varirera, nkye qioma mwi vaisirara Kotira nraaqiarave tivara.

3

Tire Kotira nraaqiarama varuro tura

¹ Qikye, nataamave Kotiva tiriara mwutukya vahiva vahiro? Kotiva tiri tiqova mpoqama kyero tiriara mwutukya vaiharora tiro, mwiva tiriara nkye ni nraaqiarave ti varira. Qutaaqama kyeta tire mwia nraaqiaranramwuma varita. Mwatani hini hia nraakye qorahua Kotira okyara hia ntapihhi kyaahuara tita, mwihua tiri okyararavata hia ntapihhi kyaara.

² Ni nramwunaa tuaavo, mate mwaa tire Kotira nraaqiarama varita. Nraakiara tire nataamave variananra? Hiamu tire mwi okyarara ntapihhi kyeta. Tire mwaa quara nraahu riaunanra: Nraakiara Karaisiva qovarama viraqeta tire mwia votima kyetama variananra. Mwi entara tire mwia vitama kyeta taqeta mwiaqaataita tire mwia votima kyeta variananra.

³ Mwi entara vekya variahuu uaqia hi kyaiqara utuaro tita, Karaisiva kyotataqama kyero nrohintema kyeta mwihuavata kyotataqama kyeta nrohiqata mwia vekya varivara.

⁴ Vaisivantove nraakyevantove uaqia hi kyaiqara utiqaroma Kotira qua nteqa kye variro. Kotira qua nteqa kye variva, mwiva uaqia hi kyaiqara uti varirama.

⁵ Nkye ntapihhi kyaavaro Karaisiva nraakye qoravanto uaqia hi kyaiqara uti variara nruka nyatarero qovarama vira. Karaisiva hia uaqia hi kyaiqara uti varivama variro.

⁶ Mwikyantiri variqiro quariva hia uaqia hi kyaiqara utuqiro quanaro. Uaqia hi kyaiqara

utuqiro vi vari vaisiva hia Karaisira taqero, mwiva Karaisira okyara hia ntapihiva varira.

⁷ Po, ni nraaqiaranramwu tuaavo, haunri mpovanto unra qua nkyi timwa nyiankyora. Vaisi mpovanto ntapihi kyero nrohi vaisiva, mwi vaisiva ntapihi kyero nrohi vari vaisivama variro. Mwi vaisiva Karaisiva nrohintema kyero ntapihi kyero nraahu nrohi varira.

⁸ Saataaniva haaru toharama kyero uaqia hu kyaiqara nraahu varaqiro vurara tiro, uaqia hi kyaiqara nraahu vare vari vaisiva, mwi vaisiva Saataaninra nraaqiarama variro. Kotira mwaaquvanto Saataaninra kyaiqa taiqa kyarero mwaa mwataraqaa qovarama vira.

⁹ Vaisivanto Kotira nraaqiara variharo Kotira vu nraatovanto mwi vaisiraqi vaiharora tiro, mwi vaisiva hia qio uaqia hi kyaiqara utuqiro quanro. Kotiva mwia qova variharora tiro, mwi vaisiva hiana qio uaqia hi kyaiqara utuqiro quanro.

¹⁰ Tire nataama kyetave mwi vaisirara Kotira nraaqiarave variho, Saataaninra nraaqiarave variho, qiananra? Mwataama kyeta tire mwia ntapihi kyeta taqaananra. Vaisi mpovanto hia avuqavu hiani kyaiqara varaarivave, hia nai hena vaisiara mwutukya vahiarivave, mwi vaisivama hia Kotira nraaqiara variro.

Nanrianra nanrianra mwutukya vahirata vari-ate tura

¹¹ Nkye tauraaqama kyeta riemwataa quava, mwi quava tiriara mwataama tiro: Nkye nanrianra nanrianra mwutukya vahirata variate, tura.

¹² Tire haaru varu vaisira Keninra nraantan-taarora. Mwi vaisiva Saataaninra nraaqiara variqaro nai qata ntuqutu kyora. Nanra kyaarave Keniva nai qata ntuqutu kyero? Keninra kyaiqavanto uaqia hu kyaiqava nraahu vahuvaro mwia qata kyaiqavanto kyuqe kyaiqa nraahu vahuvaro mwia kyaara Keniva nai qata ntuqutu kyora.

¹³ Ni kata pakyaa tuaavo, Keninra nraantanteta mwata mwaaqaanaahua nkyi uaqiama nyataivera, hia mwi inraikyarara nrihanrama quata.

¹⁴ Tire teta qata vakyaahuara mwutukya vaihata variqatara tita, tire hia ekyaa qutu quarahua variraitita, tire ekyaa enta qati variqita quarahuama varita. Nai qata vakyaahuara hia mwutukya vahiraro variari vaisiva, mwiva ekyaa qutu quarivama variro.

¹⁵ Vaisi mpovanto nai hena vaisi uaqiama mwataaninranra rie variva, mwi vaisiva mpohua rukye vari vaisira nraantatamwa kyeroma variro. Nkye mwia ntapihi kyaarave. Vaisivanto hena vaisi rukye variva, mwi vaisiva hia ekyaa enta qati variqiro quarivama variro.

¹⁶ Iesusiva tiriara rieqaro qutu virara tiro, Iesusira mwutukyavanto tiriara vahi okyarara tiri tinraamwutaihata taqaunanra. Iesusiva mwitaa hirara tita, tirevata Iesusira votima kyeta teta qata vakyaahua kyaahaqa hinerata qioma qutu quataa hiraqeta qutu quanana.

¹⁷ Vaisi mpovanto airi inraikya vataariva taqairaro mwia qata vakyaa mpovanto kyarave mpo inraikyave hia vatairaro mwianra hia po

tiro kyuqema mwatairera, nataama kyerove mwi vaisiva Kotirara ni mutukyavanto iara vaiho qiananro?

¹⁸ Ni nraaqiaranramwu tuaavo, tire hia teta qata vakyaahua kyaahaqa hiraitita, tire qumina nroqitaita nraahu tiqata, Ni mutukyavanto ni kata pakya mwianra vaihana varuqo, qiarora. Tire teta qata vakyaahuani mpo kyaiqa varaqi viqata mwiaqaaitama teta qata vakyaahuara mwutukya vaihata varuro qiaravama qio vahi-ananro.

Kotira vuqaa tire hia aatu hiraitita varianan-ranra tura

¹⁹ Tire teta qata vakyaahua kyaahaqamaqita quarera, tire qutaa okyara nraahuma riemwaqita vuro qiananra. Tire mwitaamaqita viqata Kotira vuqaa variqata hia aatu hiraitita, mwutukya qihaakyama kyeta variananra.

²⁰ Tire mwitaamaqi quararo tiri vu nraato mwutukyavanto tiriqaa qua vatero tiqaro, Nkye hiam Kotira nraaqiara variavo, tirarovata Kotiva tiri vu nraato mwutukya nraatara kyero ekyaa inraikya tage variva, (mwiva tiriara nkye ni nraaqiarama variavo qiananro).

²¹ Po, ni nramwunaa tuaavo, tire teta vu nraatoqitaita kyuqe kyaiqa nraahu vare varuro qiarava qio vahirera, tire hia aatu hiraitita, Kotira vuqaa variqata mwutukya qihaakyama kyeta variananra.

²² Tire Kotira qua riemwaqi vita Kotira kyakya hi kyaiqara varaqi quarera, tire mpo inraikya mpo inraikyara Kotira nyaanru hiararo Kotiva mwi inraikyara tiri timwiananro.

²³ Kotiva mwaa quara vatero tiqaro, Nkye Iesusi Karaisirara qutaama mwiva Kotira mwaaguve tiqatama mwianra kepukyaqama kyetama riemwaqita quate. Iesusi Karaisiva nkyiara nkye nanrianra nanrianra mwutukya vahirata variate ti quara, mwi quara riemwaqita quate, tiro tura.

²⁴ Vaisi mpovanto Kotira qua riemwaqiro nrohi vari vaisiva, mwi vaisiva Kotira vatama kyero kuaaqi variqiro vi variharo Kotiva mwi vaisira vatama kyero kuaaqi variqi vi varira. Kotiva nai mwanraqura tiri timwinranra tita, tire tiqata, Kotiva tirivata kuaaqi variqiro vi varihata varunanrave, qiananra.

4

Nkye vaanavanto qiani quararavata Kotira quave tivorave tura

¹ Po, ni nramwunaa tuaavo, unra vaisi airivanto mpo mwatani mpo mwatani nrohita tiqata, Nte Kotiva qua mpo qovarama kyaihana nte timwa nyi varuvave, ti variara. Vaisi mpovanto nri ntero nkyiara mwitaa tirera, mwia quara qamwanrama kyeta qutaave tivora. Nkye mwia kyaiqavata mpora kyaiqavata tukyama kyeta taqaata. Kotira mwanraquravanto mwia kyaahaqa hi variharove mwiva tiho, vaanavanto kyaahaqa hi variharove mwiva tiho, timwa kyetama mwia kyaiqavata mpora kyaiqavata tukyama kyeta taqaata.

² Mwataama kyeta nkye Kotira mwanraquravanto qiani quara ntapihi kyeta rievvara. Nkye

vaisi mpo tukyama kyeta taqaivaro mwiva tiqaro, Qutaama Iesusi Karaisiva Kotiva hina-sairo tuminro vaisi tuemwa virave, tirera, nkye mwi vaisirara, Qutaama Kotira mwanraquravanto mwia kyaahaqa hi variharo ti variho, qiata.

³ Nkye vaisi mpo tukyama kyeta taqaivaro mwiva Iesusira okyarara unra quave tirera, nkye mwi vaisirara mwitaama qiata: Hia Kotira mwanraquravanto mwia kyaahaqa hi variharo unra qua ti variho. Vaanavanto Saataaniva varinasairo mwi vaisira quavanto qovara hi variho, qiata. Karaisira nramwutaaga hi variani okyarava nrianinra nkye mwianra ntapihi kyaara. Mate mwaa iherara unra vaisinramwu Karaisira nramwutaahua qovarama vita Saataaninra qua ti variara.

⁴ Po, ni nraaqiaranramwu tuaavo, nkye Kotiranivantoma varita. Kotira mwanraquravanto nkyi mwutukyaqi variva mwiva kepukyavanto variqaro mwatani vari vaananra nraatara kyaihatara tita, vaanavanto kyaahaqa hi varihata unra qua ti varia vaisihua nkye nraatara kyaara.

⁵ Mpo hiahua hia Kotira nraaqiara variahua, mwihua mwata mwaaqaanaa qua okyara nraahu rie variara. Mwitaama kyeta variarara tita, mwihua mwatanyaa okyarara nraahu timwa nyiavata hia Kotira qua rias nraakye qorahua mwihua nraato nyitama mwihua qua rie variara.

⁶ Tire hia mwihua votima kyeta variraitita, tire Kotiranivantoma varita. Kotirara rie variariva, mwiva tiri qua qioma riaanro. Hia Kotirara rie variariva tiri quavata hiam qio riaanro. Tire mwi inraikyaraqaa vitama kye taqeqata mwaa

vaisiva Kotira nraaqiarave, mwaa vaisiva hia Kotira nraaqiarave, qiananra.

Kotira mwutukyavanto mpohuara vahi okyarara tura

⁷ Po, ni nramwunaa tuaavo, nrivaqenramwu nanrianra nanrianra mwutukya vahiraqeta variara. Mwi okyarava Kotiva hinasairo tuminra. Mpohuara mwutukya vaiharo nrohi vari vaisiva, mwiva Kotira nraaqiarama variro. Mwi vaisiva qioma Kotira okyara ntapihi kyena taqauqo qiananro.

⁸ Kotira okyaravanto vahirero mpohuara mwutukya vahivama variro. Mwia okyaravanto mwitaama vahirara tiro, vaisivanto mpohuara hia mwutukya vahiariva, mwi vaisiva hia qio Kotira okyara ntapihi kyena taqauqo qiananro.

⁹ Tiriara ni maaquqaataita qati variqita quate tiro, Kotiva nai mwaaqu kuaigia vataira mwatani titovaro tiriara rieqaro tuminro qutu vura. Kotiva mwitaama kyero nai mwaaqu titorara tita, tire taqauraro Kotira mwutukyavanto nronraqama kyero tiriara vahira.

¹⁰ Kotira mwutukya vahi okyarava mwataamama vairo: Tire hia Kotirara mwutukya vahuata variavararo Kotiva mwiva nraahu tiriara mwutukya vahuvarora tiro, mwiva nai mwaaqu titovaro mwiva tire uaqia hi kyaiqara utuna quara nruka timwa taarive tiro, mwiva tiriara rieqaro qutu vura.

¹¹ Po, ni nramwunaa tuaavo, Kotira mwutukya-vanto tiriara mwitaama kyero vahirara tita, tirevata nanrianra nanrianra mwutukya vahirageta variaravama vahiho.

¹² Haaruvata matevata hia vaisi mpovanto Kotira taqaivama variho. Tire nanrianra nanrianra mwutukya vahirageta variqita quarera, Kotiva tirivata variqiro viraro tiri mwutukyavanto qutaama Kotirara vahananro.

¹³ Kotiva nai mwanraqura tiri timwinranra tita, tire qioma tiqata, Tire Kotiravatama kyeta kuaaqi variqi vi varuraro Kotiva tirivata kuaaqi variqiro vi varirave, qiananra.

¹⁴ Tire mwia mwaaqu teta tivuqotaita taqaurahua tita, tire nkyivata timwa nyita tiqata, Tire mwatani variarahua hia raupirima viraitita, ekyaa enta qati variqita quanranra rieqaro, mwia qova nai mwaaqu titovaro tiri huvantu timwa tarero tumunrave, tita.

¹⁵ Ta vaisivave Iesusirara qutaama mwiva Kotira mwaaquvanto variho tirera, Kotiva mwi vaisiravatama kyero variharo mwiva Kotiravatama kyero variqiro quanro.

¹⁶ Tire taqauraro qutaama Kotira mwutukyavanto tiriara vahiho. Kotira okyaravanto vahirero Kotiva mpohuara mwutukya vaiharo varivama variho. Vaisivanto mpohuara mwutukya vahiraro variariva, mwi vaisiva Kotiravatama kyero variqiro vi variraro Kotiva mwiavatama kyero variqiro quanro.

¹⁷ Tire mwitaama kyeta variqi quararo mwiaqaatairo tiri mwutukyavanto qutaqama Kotirara vahirage tire mwatani variqata

Karaisira votima kyeta nrohiananra. Tire Karaisiva nrohintema kyeta variqi vita, nraakiara ekyaara enta Kotiva ko qiani entaraqaa tire variqata hia aatu hiraitita, mwutukya qihaakyama kyeta variananra.

¹⁸ Kotirara mwutukya vahiariva hiamama Kotira nraatu aatu hiqaro variananro. Mwiva qutaaqama kyeru Kotirara mwutukya vaiharora tiro, mwiva hia Kotira nraatu aatu hiqaro variananro. Nai uaqia hi kyaiqara kyaara Kotiva ni ntuqutuankyo tiro Kotira nraatu aatu hiqaro variariva, mwi vaisiva hia qio qutaaqama kyeru Kotirara mwutukya vahiarivama variananro.

¹⁹ Kotiva nraante tiriara mwutukya vaiharo varirara tita, tirevata nanrianra nanrianra mwutukya vaihata varunanra.

²⁰ Vaisi mpovanto tiqaro, Ni mutukyavanto Kotirara vaiho, timwa kyeru nai qata vakyaa mporara hia kyuqe vu nraato riemwa mwatairera, mwi vaisiva Kotirara qiani quavavata unra qua nraahuma vahiananro. Mwiva nai vuqo taqaani vaisirara hia mwia mwutukya vahirera, nataama kyerove mwi vaisiva Kotira hia taqaan-inranravata mwia mwutukya vahiananro?

²¹ Karaisiva mwaa quara vataihata tire ntapihi kyaunanra. Mwitaama tiro: Kotirara mwutukya vahiariva nai hena vaisiaravata mwutukya vahiaro variarive, tura.

5

Tire mwata mwaaqaanaa okyara nraataru kyaunanranra tura

¹ Ta nraakye qorahuave Iesusirara tiqata, Mwiva qutaama mesaiaavanto variho. Qutaama Kotiva mwia titaiharo tiri kyaahaqama timwa tarero mwatani tuminrave, tihua, mwi nraakye qorahua Kotira nraaqiarama varivaro Kotiva mwihua sovama variananro. Vaisivanto mwia qora Kotirara mwutukya vahiariva, mwi vaisiva Kotira nraaqiararavatama mwia mwutukya vahiananro.

² Tiri mwutukyavanto Kotirara vahiraqeta Kotiva vatai quara riemwaqita quarera, tire qioma tiqata, Tiri mwutukyavanto Kotira nraaqiararavata vaiho, qiananra.

³ Tire Kotira qua riemwaqita quarera, tire qioma tiqata, Tiri mwutukyavanto Kotirara vaiho, timwa kyeta mwia quavata riemwaqita quarava hiamu muaanraqama kyero vahiananro.

⁴ Tire Kotira nraaqiara variqatara tita, qioma mwatanyaa okyara nraatara kyaananra. Tire Iesusirara kepukyaqama kyeta riemwaqi viqata qioma mwatanyaa inraikya nraatara kyaananra.

⁵ Ta vaisivave mwatanyaa okyara qio nraatara kyaananro? Vaisivanto Iesusirara mwiva qutaama Kotira mwaaquvanto variho qiariva, mwi vaisiva nraahuma mwatanyaa okyara nraatara kyaananro.

Kotiva Iesusi Karaisira okyarara ntapihiki kyero tura

⁶ Iesusi Karaisiva mwatani tumu ntero nramanri varovaro mwia nraanre rauruvaro qutu viro. Iesusiva hia nramanri nraahu vararaitiro, mwiva nramanri varovaro mwiaqaatairo mwia nraanrevata rauruvaro

qutu vura. Kotira mwanraquravanto qutaa qua nraahu ti variva variqarora tiro, mwivavata Iesusira okyarara ti varira.

⁷ Taarampo nramwuvanto Iesusira okyarara ti variara.

⁸ Mwinramwuhua qua tiqata kuaa qua nraahu ti variara. Kotira mwanraquravantove. Iesusiva nramanri varaivave. Iesusira nraanrevanto kyatarigaa raurivave, mwinramwuhua taarampo nramwuvanto Iesusira okyarara tiri timwa timwi variara.

⁹ Qati qumina vaisivanto mwitaama taqaunanrave ti varia quara, tire mwi quarara qutaave ti varunanra. Tire qumina vaisivanto ti vari quarara qutaave qiarera, Kotiva qiani quara nronra quaravata tire mpoqiavata qutaave qiaa. Kotiva Iesusirara mwiva ni maaquvanto variho tirara tita, tire qioma qutaave qiananra.

¹⁰ Vaisivanto Kotira mwaaquara qutaa mwivave tiharora tiro, mwia mwutukyagitaurovata mwi quarara qutaa quama vaiho tiro. Kotira quara hia qutaa quave ti vari vaisiva, mwi vaisiva Kotirara unra qua ti varivave tiro. Kotiva Iesusirara ni maaquve ti quara, mwi vaisiva hia qutaa quave tiqarora tiro, mwiva Kotirara unra ti varivave tiro.

¹¹ Kotiva timwa tai quava mwataamama vahiro: Tiriara mwihua ekyaa enta kyuqema kyeta qati variqita quate tiro, Kotiva nai mwaaqu tiri timwinra. Qati variqita vi okyarava nai mwaaquqi vahirara tiro,

¹² Kotira mwaaquntiri variqiro quariva qati variqiro quanarro. Hia Kotira mwaaquntiri

variqiro quariva hiamu qati variqiro quananno.

Tire ekyaa enta qati variqita quananno tura

¹³ Nte nkye Kotira mwaaquara qutaa mwivave qia nraakye qorahuani qara ntumwa nyatauqo. Nkye nkyeta ekyaa enta qati variqita vi okyarara ntapihate tina, nte mwaa quara nkyini qara ntumwa nyatauqo.

¹⁴ Tire Kotira kyakya hianinranra rieqata mpo inraikya mpo inraikyara mwia ntumwahiamwa hiararo mwiva tiri qua qioma riaannro. Mwiva tiri qua qio riaariva varirara tita, tire hia aatu hiraitita, Kotirara aakyara nteqata varunanno.

¹⁵ Kotiva tiri qua qioqama kyero riaariva varihatara tita, tire ntapihi kyauro mwiva tire ntumwahiamwa hiana inraikyara tiri qio timwianrivama variro.

¹⁶⁻¹⁷ Nkye taqairaro Kotira nraaqiara nkyi sata sakyaa mpovanto hia mwia kyaara ekyara qutu quani kyaiqara qora kyaiqa utu kyairera, nkye mwi vaisirara Kotirara aakyara ntaivaro Kotiva mwia kyaahaqama mwatairaro mwi vaisiva qora kyaiqa qaqira kyero qati variqiro quari.

Hia nte anoma kyero uaqia hi aanranraqaa nrohi varirara tuqo. Ekyaa uaqia hi kyaiqara utuava Kotira qua nteqa kyaavama vahiro. Uaqia hi kyaiqava mpo vahira, vaisivanto mwia utu kyaariva, mwiva qioma Kotirara aakyara ntaananno. Uaqia hi kyaiqava mpo vahira, vaisivanto mwia utu kyairera, mwi kyaiqara utu-aninra kyaara mwiva ekyarama qutu quananno. Nkye mwi kyaiqara utu kyaani vaisirara rieqata hia Kotirara aakyara qiata.

18 Tire ntapihhi kyaunanrave. Kotira nraaqiaravanto hia qaiqaavata qaiqaavata uaqia hi kyaiqara utuqiro quananrove. Kotira mwaaguvanto mwiaqaa ntaqiky i varirara tiro, mwiva qio variraro Saataaniva hiam a mwia qoraqama mwataanro.

19 Tire ntapihhi kyaunanrave. Tire Kotira nraaqiara varurata qati mwatani varia nraakye qorahua hia Kotira qua riaahua variavaro Saataaniva mwihuaqaa ntaqiky i varira.

20 Tire ntapihhi kyaunanrave. Kotira mwaaguvanto mwatani tuminro tiri tivu nraato kyaahaqama kyaiharo tiri tivu nraatovanto ntapihhi vihata tire qutaa mwanriqa Kotiva varirara ntapihhi kyaunanra. Tire mwia mwaagu Iesusi Karaisira vatama kyeta variqi viqata tire qutaa Kotira vatama kyeta variqita vi varunanra. Kotiva qutaa mwanriqavantoma variro. Mwiva qutaqama kyero ekyaa enta qati variqita vi varia okyarava, mwivama variro.

21 Po, ni nraaqiaranramwu tuaavo, nkye unra mwanriqa mwoqa nyita qatiraqaa variatema, tuqo.

QARAAKYA QUA TIMWATORA
The New Testament in the Omwunra-Toqura (South
Tairora) Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Omwurna-Toqura long
Niugini

copyright © 2000 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Omwunra-Toqura (South Tairora) (Tairora, South)

Dialect: Omwunra-Toqura

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-08-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files dated 31 Aug 2023

73e2f29d-4ca4-50e6-a471-722ac8ab5666